

СВІТОВА ЕКОНОМІКА ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

УДК 338.43:339.923

Залюбінська Л.М.

доктор фізико-математичних наук,
професор кафедри менеджменту
та математичного моделювання ринкових процесів,
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Скорик М.Л.

кандидат економічних наук, докторант,
Інститут проблем ринку та еколого-економічних досліджень
Національної академії наук України

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ НАМІРИ УКРАЇНИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ

У статті розглянуто євроінтеграційні наміри України та наслідки їх реалізації. Досліджено результати інтеграції України до ЄС з огляду на переваги та недоліки цього процесу для аграрного ринку України. Обґрунтовано необхідність переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку цього ринку. Запровадженню переходу України на інноваційний шлях розвитку, утвердженню її як високотехнологічної держави перешкоджає відношення як держави, так і бізнесу до фінансування науки. Доведено необхідність зменшення обсягів екстрактивних інститутів в суспільстві та збільшення частки інклюзивних інститутів.

Ключові слова: євроінтеграція, екстрактивні та інклюзивні інститути, аграрний ринок, інвестиції, інновації, конкурентоспроможність.

ЕВРОИНТЕГРАЦИОННЫЕ НАМЕРЕНИЯ УКРАИНЫ И ИХ РЕАЛИЗАЦИЯ

Залюбинская Л.Н., Скорик Н.Л.

В статье рассмотрены евроинтеграционные намерения Украины и последствия их реализации. Исследованы результаты интеграции Украины в ЕС с учетом преимуществ и недостатков этого процесса для аграрного рынка Украины. Обоснована необходимость перехода к инвестиционно-инновационной модели развития этого рынка. Переходу Украины на инновационный путь развития мешает отношение государства и бизнеса к финансированию науки. Доказана необходимость уменьшения количества экстрактивных институтов в обществе и увеличения доли инклюзивных институтов.

Ключевые слова: евроинтеграция, экстрактивные и инклюзивные институты, аграрный рынок, инвестиции, инновации, конкурентоспособность.

THE REALIZATION OF THE GOALS OF INTEGRATION OF UKRAINE INTO EUROPE

Zalyubins'ka L., Skoryk M.

This article deals with the intentions of Ukraine to integrate into Europe and the consequences of the implementation thereof. The results of Ukraine's integration into the EU have been researched, considering both advantages and disadvantages for the Ukrainian agricultural market. The necessity of a transition to the investment-innovative model of development of this market is substantiated. The introduction of Ukraine's transition to the innovative way of development and its affirmation as a high-tech state is obstructed by the attitude of both state and business towards the financing of scientific research. Every year Ukraine is experiencing a hole in the budget, and each time science is funded by the residual principle. This paper proves the need to reduce the volume of extractive institutions in society and increase the share of inclusive institutions, which should contribute to strengthening the country's economy and increasing its credibility in the world. In addition, it is necessary to abandon the myth of free trade and professionally protect the interests of the country.

Keywords: European integration, extractive and inclusive institutions, agricultural market, investment, innovation, competitiveness.

Постановка проблеми. Стартові позиції України на початку 1990-х років були найкращими серед усіх не лише пострадянських республік, але й постсоціалістичних країн Європи. За часи незалежності Україну перетворили на майже повністю аграрну державу. Найбільші надходження до бюджету Україна отримує від експорту сільськогосподарської продукції (пере-

важно в сировинному вигляді), а саме близько 47%. На другому місці перебувають надходження від продажу сировини гірничо-металургійного та хімічного комплексів, а саме близько 20–22%. Тобто близько 70% експорту країни становить сировина, така структура притаманна експорту колоніальних країн. І це держава, яка ще недавно була четвертою космічною країною світу.

Великі надії покладались на євроінтеграцію як певний шанс на відродження втраченої могутності та подальший розвиток. Ці глобальні зміни повинні були би супроводжуватися якісно новими кроками щодо створення умов щодо лібералізації ринків. Це мало б стосуватися також ринків сільськогосподарської продукції та продовольчих товарів. На цьому шляху розраховувати на успіх можна лише за умови підвищення конкурентоспроможності продукції аграрного сектору, що можна реалізувати лише за умов інноваційного розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова й прикладна проблематика підвищення конкурентоспроможності продукції, формування й розвитку ринку та вивчення ефективності його функціонування постійно перебувала в полі зору зарубіжних і вітчизняних науковців. Дослідженню проблем формування й розвитку національного агропродовольчого ринку, окремих продуктивних ринків, визначенню ролі держави в їх ефективному функціонуванні в умовах реформування аграрного сектору України, які лягли в основу розроблення методики дослідження, присвячені роботи вітчизняних вчених, зокрема праці В.Г. Андрійчука, О.В. Березіна, В.І. Бойка, П.І. Гайдуцького, В.М. Геєця, С.Л. Дусановського, С.М. Кваші, Ю.С. Коваленка, Т.О. Осташко, Б.Й. Пасхавера, П.Т. Саблука, В.О. Точиліна, О.М. Шпичака. Їх зусиллями створено теоретико-методологічний фундамент дослідження цієї проблеми, вирішено низку її методичних та прикладних аспектів щодо формування аграрного ринку, вдосконалення економічного механізму його функціонування в період після впровадження реформ.

Водночас євроінтеграційні наміри України вимагають поглиблених наукових досліджень впливу ринкових трансформацій на аграрний сектор та на рівень надходжень до бюджету від запровадження цих намірів. Високий динамізм сучасних економічних, політичних і соціальних чинників в нашій державі потребує розроблення якісно нових моделей розвитку національного аграрного ринку, насиченого конкурентоспроможною продукцією для задоволення внутрішніх продовольчих потреб держави та розширення її експортних можливостей за рахунок товарів з високою часткою доданої вартості [1].

Постановка завдання. Метою статті є визначення умов, за яких євроінтеграційні наміри України мають сприяти перетворенню нашої країни на рівноправного партнера країн ЄС, що має власні преференції та амбіції, а також здатен захищати свої національні інтереси в різних сферах, не виключаючи аграрну.

Виклад основного матеріалу дослідження. Офіційний сайт Світової організації торгівлі (СОТ) практично щодня повідомляє про те, що якась країна запроваджує чи намагається запровадити нові торговельні обмеження, а саме тарифні чи нетарифні. Відповідно, відбувається ініціація торговельних спорів між впливовими гравцями, від яких потерпає також Україна.

За таких умов варто сфокусуватися на внутрішній торговельній політиці. На жаль, в сучасній Україні у владній верхівці не існує виваженого підходу до оперативного реагування на зовнішні виклики, бо одна її частина пропагує ідею про те, що вільний ринок нас врятує, тобто нав'язує країні ультралібертаріанство, а інша частина вважає це хибним шляхом, що веде до неоколоніальної залежності, тому пропонує запрова-

джувати політику протекціонізму. Сьогодні навіть такі сильні економіки, як США та ЄС, вдаються до протекціонізму, хоча нібито вони мають бути головними провідниками ідей вільного ринку. Україну до сповідування ідеї Адама Сміта щодо цього підштовхують міжнародні фінансові посередники, наводячи приклади США та інших розвинених країн світу. Однак під час спостереження за сходженням цих країн на високі сходинки у світових рейтингах простежується прямо протилежна картина.

На стику XVIII – XIX ст. США були аграрною державою, яка більшість промислових товарів імпортувала з Англії чи Франції, а експортувала до них сільськогосподарську продукцію, тобто ситуація дуже схожа на ту, в якій опинилась наша країна. Тому доцільно проаналізувати шлях до економічного успіху США та виявити, які фактори можна застосувати в Україні.

На неприпустимість залежності економіки США від Старого Світу вказав Олександр Гамільтон (автор програми прискореного торгово-промислового розвитку США, перший міністр фінансів США) у «Доповіді про мануфактури» (1791 рік) [2]. У цій роботі вказувалось на пріоритетність саме промислового розвитку США на протигагу аграрному сектору. Відповідно, пропонувалось використовувати весь наявний на той час інструментарій держави для підтримки власної промисловості та захисту її від конкуренції з-за кордону, доки вона не буде в змозі конкурувати з іноземцями на рівних.

Якби О. Гамільтон слідував рекомендаціям авторів книги «Чому нації занепадають» [3], він би мав повністю «відпустити» американську економіку у «вільне плавання», заборонив би через державну політику нав'язувати приватним суб'єктам жодні «пріоритети» в тому, що вони мають виробляти чи якою діяльністю займатись. Адже це порушувало би право вибору останніх і «викривляло», так би мовити, ринкові сигнали.

«Мануфактури» у США були досить новим видом бізнесу, не до кінця зрозумілим американським громадянам, тому не всі наважувались ним займатись. О. Гамільтон говорить про це так: «Важливо пробудити довіру [до мануфактур] з боку обережних і ощадливих капіталістів. А для цього потрібно змусити їх бачити в кожному новому і вже тому ризикованому починанні гарантію підтримки держави, яка виявиться достатньою для подолання перешкод, обов'язково пов'язаних з будь-якими першими експериментами» [2, с. 213].

Весь «капіталістичний дух» американців до О. Гамільтона був спрямований здебільшого на сільське господарство чи торгівлю і аж ніяк не на промисловість, яка зробила Америку такою потужною лише згодом. Якби ж так продовжувалось і надалі, про США як супердержаву ми б ніколи не почували.

Лише завдяки принципівому підходу О. Гамільтона, який настояв на тому, щоби порушити дію інклюзивних ринкових інститутів і змусити власних громадян зайнятися тим, чим вони займатись не дуже хотіли і вміли, а саме промисловістю, а також обмежити їм свободу вибору займатись тим, до чого вони звикли, тобто низькопродуктивним сільським господарством, США досягли успіху.

Шлях, запропонований О. Гамільтоном, США вибрали під тиском, тобто не скористались «порадами» ринку як інклюзивного інституту, а фактично насильно та

цілеспрямовано змінили курс своєї країни. Відповідно, подальший економічний успіх США був не наслідком «внутрішньої діалектики» інклюзивних інститутів, а наслідком вольового рішення керівників держави. Ідеї О. Гамільтона сприйняли лише після англо-американської війни 1812–1816 років, коли американці нарешті зрозуміли, що, не маючи власної сильної промисловості, вони не можуть захистити власну державу.

Подібний шлях подолали також інші країни світу (Китай та більшість країн Південно-Східної Азії). Безальтернативність йому не викликає заперечень, але реалізація для України є вкрай важкою.

В сучасних умовах Україні слід вибирати гнучкі підходи до вирішення своїх проблем, усвідомлюючи свої інтереси та захищаючи їх у доступний спосіб. Корисним може бути і досвід інших країн, які подолали цей шлях. Звичайно, не існує простої «формули успіху», більш того, навіть за її наявності вона не може мати універсального характеру для іншої країни з її внутрішніми та зовнішніми відмінностями.

Сільське господарство – це єдина галузь в Україні, яка демонструє зростання протягом останніх 17 років, а агропромисловий комплекс забезпечує понад 14% обсягу ВВП України. Аграрний сектор приносить кожен третій долар, який отримує Україна. Без цих валютних надходжень було б складно сподіватися на стабілізацію курсу гривні та збільшення золотовалютних резервів НБУ.

Після масштабного розширення ЄС у 2004–2007 роки виникли нові виклики для європейського сільськогосподарського ринку, оскільки нові країни мали великий аграрний сектор, що спеціалізувався саме на тій продукції, яка перш за все підтримувалася в рамках спільної сільськогосподарської політики (ССП), або Common Agricultural Policy (CAP), а саме інтегрована система заходів, завдяки яким забезпечується підтримка цін на аграрну продукцію та субсидується виробництво сільськогосподарських товарів, таких як яловичина, молоко, зернові.

У 2008 році в рамках спільної аграрної політики ЄС впроваджено нову програму розвитку “Health Check” [4], яка передбачає низку змін та надає можливість забезпечити пристосування політики до нових завдань і можливостей. Наприклад, аби мінімізувати загрози від змін клімату, “Health Check” модернізує та спрощує спільну аграрну політику, знімає обмеження для фермерів, допомагаючи їм краще реагувати на сигнали ринку та протистояти новим викликам.

У листопаді 2008 року завершився перегляд організаційно-економічного механізму реалізації ССП ЄС, внаслідок чого стало зрозуміло, що після 2013 року відбудеться черговий етап реформування спільної аграрної політики пристосування її до нових довготермінових тенденцій розвитку світового аграрного сектору. Європейська комісія опублікувала комюніке «Спільна аграрна політика до 2020 року: назустріч продовольчим, природно-ресурсним та територіальним викликам майбутнього», де окреслила можливі варіанти розвитку спільної аграрної політики ЄС у 2014–2020 роках [5].

Пріоритети САП ЄС на плановий період 2014–2020 років вибрано відповідно до Стратегії «Європа – 2020», яка визначає такі три підходи до зміцнення економіки: зростання ЄС, яке базується на знаннях та інноваціях (передбачається досягти обсягу фінансування досліджень на рівні 3% сукупного ВВП

ЄС); підвищення соціальних стандартів та рівня зайнятості; розвиток так званих зелених технологій та конкурентної економіки [6].

Нові можливості перед економікою нашої країни відкрила Зона вільної торгівлі (ЗВТ) з країнами ЄС, а саме безмитні тарифні квоти для 36 видів товарів (яловичина, свинина, м'ясо баранини, м'ясо птиці, молоко, вершки, йогурти, зернові, висівки, мед, цукор, крохмаль, гриби, часник, солод, виноградний і яблучний соки, вершкове масло, цигарки, етанол, яйця та альбуміни тощо). За 4 видами встановлено додаткові обсяги [7].

Україна встановила тарифні квоти для трьох видів товарів (м'ясо свинини; м'ясо птиці й напівфабрикати з м'яса птиці; цукор) та передбачила додаткові обсяги ще для двох.

Згідно з даними Державної служби статистики в перший рік вільної торгівлі з ЄС український експорт до ЄС збільшився на понад 3%, а товарообіг – на понад 6% [7]. Але загалом торгівля агропродуктами не настільки жвава, як очікувалося. Безмитні квоти використовуються швидко, а загальні умови не надто привабливі та посилені для вітчизняних виробників.

Ситуація з квотами повторюється кожного року за однаковим сценарієм. Не винятком є й 2018 рік. Вже на 17 квітня 2018 року Україна вичерпала шість квот на безмитний експорт у рамках Зони вільної торгівлі з ЄС. До переліку закритих квот увійшли мед, солод та пшенична клейковина, оброблені томати, виноградний і яблучний соки, а також пшениця і кукурудза [8].

Так само Україна використала другу квартальну квоту на експорт м'яса птиці, піврічну – на вершкове масло. Серед додаткових квот, виділених наприкінці 2017 року, також було закрито чотири, а саме на мед, оброблені томати, пшеницю та кукурудзу. На 95% вичерпано обсяги безмитних поставок на крупи й борошно.

За результатами січня-лютого 2018 року агропродовольчий експорт з України до ЄС збільшився на 28,1%, або на \$224,7 млн., порівняно з аналогічним періодом 2017 року, а також сягнув, згідно з даними Міністерства аграрної політики і продовольства, \$1,025 млрд. [7], але це не зіставляється з потенціалом українського агроринку.

Якщо квота закінчиться, то українські компанії можуть поставляти свою продукцію до ЄС, сплачуючи за це мито, що робить їх продукцію неконкурентною на ринках ЄС внаслідок значного зростання ціни. Це свідчить про необхідність диверсифікації українського експорту, підключаючи до зони наших інтересів країни Азії, Африки, приділяючи особливу увагу ринкам Китаю.

Сучасний світ не завжди встигає реагувати на карколомні зміни, які пропонують чергові досягнення НТП. Переваги мають найоперативніші економіки (Сінгапур, Гонконг, Швеція, Норвегія тощо), які чітко розуміють, що світова економіка постійно трансформується під тиском каскаду технологічних революцій, відповідно, виникає потреба перегрупувати сили, а це можна лише за допомогою внутрішнього ресурсу.

Україна має неабиякий потенціал для розбудови конкурентоспроможної економіки. До 2014 року на території України зосереджено 5% усіх розвіданих корисних копалин світу. Після втрати Криму та частини Донбасу наша частка зменшилась до 3,5%, але в абсолютному вимірі вона величезна. Це дає змогу повністю задовольнити свої потреби в енергоресурсах, відновити

машинобудування та забезпечити повні цикли виробки продукції агросектору, що має значно збільшити частку доданої вартості, бо успіх економічного розвитку країни залежить не стільки від обсягу виробленої продукції, скільки від її доданої вартості, а цю величину можуть збільшити лише новітні технології.

Запровадженню переходу України на інноваційний шлях розвитку, утвердженню її як високотехнологічної держави перешкоджає відношення як держави, так і бізнесу до фінансування науки. Щороку Україна переживає проблему дірки в бюджеті, і щоразу науку фінансують за залишковим принципом. Найвищий показник фінансування науки в Україні за останні роки становить 0,57% від ВВП, тоді як у законодавстві вказано, що мінімальні відрахування на науку мають становити не менше 1,7% ВВП. Це нижня межа, існування за якою не уявляється можливим. В Європі ця межа становить 3% ВВП, в Японії – 5%.

За відсутності вітчизняних розробок великі компанії купують інновації в західних компаніях, які можуть надати гарантії та апробацію ідей. Щоправда, спеціалісти зазначають, що куплені сучасні технології застарівають, а нові через жорстку конкуренцію на ринку використовують передусім самі компанії-розробники. Отже, іншого шляху, щоби стати повноцінним гравцем на ринку, крім як звернутися «обличчям» до науки і залучати туди інвестиції, не існує.

Слід враховувати, що будь-які інвестиційні проекти не вирішають поставлених державою задач без запровадження в галузь інноваційних технологій. Будь-яка компанія, що має такі технології та здатна їх впроваджувати, інвестуючи в економіку України, обов'язково перед тим, як зайти на наш ринок, передусім оцінить рівень «безпеки» для своєї власності: по-перше, зверне увагу на суди і «стабільність» законодавства, по-друге – на інфраструктуру (дороги, аеропорти, вокзали), по-третє – на потенціал людського капіталу, а вже по-четверте – на податковий режим [9]. Інвестори побоюються вкладати гроші в Україну, адже їх відлякують високий рівень корупції, недовіра до судової системи, нестабільність національної валюти, монополізація ринків і, звичайно ж, військовий конфлікт України з Росією.

Крім усіх перелічених вище факторів, в Україні склалася досить негативна тенденція відтоку людського капіталу з країни. Особливо стрімкими темпами скорочується працездатна частка сільського населення країни. Першопричиною «відтоку мізків» з країни є відсутність адекватних робочих місць, створення яких безпосередньо залежить від капіталу, до якого має доступ країна. Зупинити цю вкрай жакливу тенденцію здатні лише значні інвестиції, притоку яких заважає відсутність правового захисту.

В роботі «Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності» Дж.А. Робінсон і Д. Адже-

моглу [3] пов'язують різницю в економічному та соціальному розвитку держав з пануючими в них інституціями, які автори інтерпретують як правила, які керують життям індивідів. Політичні й економічні інститути поділяються на інклюзивні та екстрактивні.

Інклюзивні економічні інститути – це такі інститути, які «заохочують великі маси людей до участі в економічній діяльності. Щоб бути інклюзивними, економічні інститути мають шанувати приватну власність, неупереджену систему права й надання публічних послуг для створення конкурентного середовища, у якому люди можуть здійснювати обмін і домовлятися. Має також бути гарантія можливості відкривати новий бізнес і вибирати свій кар'єрний шлях» [2, с. 79].

Екстрактивні економічні інститути – це інститути, які мають протилежні властивості, тобто спрямовані на те, щоб відбирати доходи і блага в однієї групи людей на користь іншої [2, с. 81]. Інклюзивні політичні інститути – це централізовані та плюралістичні політичні інститути. Екстрактивні політичні інститути – це політичні інститути, яким бракує або централізації, або плюралізму, або обох чинників [2, с. 85].

Рецепт книги простий: розвивайте демократію – і прийде економічний розвиток. Більше нічого не треба. Складається враження, що ринок відкритий для всіх, просто деякі країни не вміють цим скористатися через брак відповідних інститутів. Наведений вище приклад США доводить, що перехід до інклюзивних економічних та політичних інститутів бажаний за умов досягнення певного стану розвитку країни, якого можна досягти лише за панування саме екстрактивних політичних та економічних інститутів. Для нашої країни, як це не прикро, аби забезпечити політичну та економічну безпеку країни, слід на певний період відмовитись від інклюзивності в суспільстві.

Висновки з проведеного дослідження. Причини занепаду української економіки слід шукати в докорінно неправильній структурі економіки. Україні слід позбутися іміджу виключно аграрної держави. Відповідно до настанов Олександра Гамільтона, які він запропонував Америці наприкінці XVIII ст., Україна має повертати собі втрачені позиції на ринках новітніх технологій. Здійснити такий прорив без державної підтримки науки, що має продукувати інноваційні технології, неможливо.

Світові тенденції вказують на те, що Україна може отримати стійкий імпульс для розвитку і навіть вийти у світові лідери, ставши годувальницею чи не всього світу. Прийняття в Україні норм та стандартів ЄС разом з безмитною торгівлею має привабити інвесторів, бажаних впроваджувати найсучасніші технології в економіку країни. Це допоможе перетворити економіку України на експортера продукції зі значною часткою доданої вартості, а експорт сировини залишиться в минулому.

1. Скорик Н.Л. Трансформація сільського господарства України для адаптації к стандартам Євросоюзу. *Ukraine – Bulgaria – European Union: contemporary state and perspectives*. 2015. Ч. 1. С. 185–190.
2. Гамільтон А., Джей Дж., Мэдисон Дж. *Федералист*. Москва: Вест Мир, 2000. 592 с.
3. Аджемоглу Д., Робінсон Дж.А. *Чому нації занепадають? Походження влади, багатства і бідності*. Київ: Наш Формат, 2016. 440 с.
4. Офіційний сайт програми "Health Check". URL: www.healthcheck.org.
5. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС. URL: <http://amdi.org.ua/uk/home/amdi-news/21-news/300-the-main-priorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>.

6. Повідомлення Європейської Комісії. «Європа 2020». Стратегія для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання. URL: <http://www.minjust.gov.ua/file/31493>.

7. Інформація Державної служби статистики. URL: ukrstat.gov.ua.

8. Україна вичерпала б квот на безмитний експорт агропродукції до ЄС. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2018/04/18/7080621>.

9. Чеберяк О.В. Передумови та об'єктивна необхідність модернізації аграрного сектору економіки України. *Агросвіт*. 2014. № 4. С. 44–51.

E-mail: lnz@ukr.net

УДК 339.9

Кульбіда М.В.

аспірант кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

КРЕДИТУВАННЯ МВФ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ

У статті розглянуто основні види кредитних механізмів МВФ для країн, що розвиваються, та їх трансформацію внаслідок виникнення Світової фінансової кризи 2008 року. Використання допомоги країнами-членами МВФ має довгу історію. Проте активізація потреби в кредитуванні Фонду швидко зростала після останньої Світової фінансової кризи, що викликало необхідність запровадження механізмів кредитування, які можуть не тільки використовуватися державами-членами для подолання наслідків від нестабільності балансу, але й слугувати превентивним інструментом для країн, які хоча й не мають серйозних проблем, проте є вразливими до нестабільності на міжнародних фінансових ринках. Незважаючи на реформування кредитних механізмів МВФ, залишаються деякі недоліки щодо їх використання. Проаналізовано майбутні перспективи застосування цих механізмів як для врегулювання наявних проблем з платіжним балансом, так і для запобігання кризовим явищам у майбутньому серед країн-членів Фонду.

Ключові слова: МВФ, непільгове кредитування, кредитні механізми МВФ, FCL, PLL, країни, що розвиваються.

КРЕДИТОВАНИЕ МВФ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН

Кульбида М.В.

В статье рассмотрены основные виды кредитных механизмов МВФ для развивающихся стран и их трансформация в результате возникновения мирового финансового кризиса 2008 года. Использование помощи странами-членами МВФ имеет долгую историю. Однако активизация потребности в кредитовании Фонда быстро росла после последнего финансового кризиса, что вызвало необходимость внедрения механизмов кредитования, которые могут не только использоваться государствами-членами для преодоления последствий нестабильности баланса, но и служить превентивным инструментом для стран, которые хотя и не имеют серьезных проблем, однако являются уязвимыми к нестабильности на международных финансовых рынках. Несмотря на реформирование кредитных механизмов МВФ, остаются некоторые недостатки по их использованию. Проанализированы будущие перспективы применения этих механизмов как для урегулирования имеющихся проблем с платежным балансом, так и для предотвращения кризисных явлений в будущем среди стран-членов Фонда.

Ключевые слова: МВФ, не льготное кредитование, кредитные инструменты МВФ, FCL, PLL, развивающиеся страны.

THE IMF NON-CONCESSIONAL LENDING

Kul'bida M.

The article examines the main types of IMF lending facilities for developing countries and their transformation following the 2008 global financial crisis. The use of assistance by the IMF member countries has a long history. However, the revitalization of the Fund's lending needs has grown rapidly since the last financial crisis, which has led to the establishment of lending mechanisms that can be used by Member States not only to overcome the effects of instability in the balance sheet, but also serve a preventive tool for countries which do not have serious problems, although being vulnerable to instability on international financial markets. Despite the reform of the IMF's lending facilities, there remain some deficiencies as regards their use. An analysis is provided as to future prospects of applying these facilities for both resolving existing problems with the balance of payments and preventing future crises among the Member States of the Fund.

Keywords: IMF, non-concessional lending, IMF facilities, FCL, PLL.